

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Державний заклад «Луганський національний університет  
імені Тараса Шевченка»

ЗАТВЕРДЖЕНО  
Наказ ректора  
27.03.2026 № 51-ОД

**ПРОГРАМА**  
**підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання, викладачів**  
**спеціальних дисциплін, педагогів професійного навчання**  
**напряму «Професійна освіта. Аграрне виробництво, переробка**  
**сільськогосподарської продукції та харчові технології»**

СХВАЛЕНО  
Протокол засідання вченої ради  
27.03.2026 № 9

**Розробник(и):**

1. Бурдун Віктор Васильович – завідувач кафедри професійної освіти, ресторанного і туристичного бізнесу, кандидат педагогічних наук, доцент (e-mail: [burdun\\_v\\_v@ukr.net](mailto:burdun_v_v@ukr.net)).
2. Гіренко Наталія Ігорівна – доцент кафедри професійної освіти, ресторанного і туристичного бізнесу, кандидат технічних наук (e-mail: [optimus\\_27@ukr.net](mailto:optimus_27@ukr.net))
3. Рожкова Анастасія Юріївна – асистент кафедри професійної освіти, ресторанного і туристичного бізнесу (e-mail: [cracks2010@ukr.net](mailto:cracks2010@ukr.net))

**Напрямок підвищення кваліфікації:** удосконалення професійних компетентностей майстрів виробничого навчання, викладачів спеціальних дисциплін, педагогів професійного навчання щодо ефективної організації освітнього процесу у закладах професійної освіти, використання сучасних педагогічних технологій і цифрових інструментів навчання, ознайомлення з сучасними виробничими технологіями та інноваційними рішеннями у галузі аграрного виробництва, переробки сільськогосподарської продукції та харчових технологій.

Програму розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації керівників і педагогічних працівників Центрів професійного розвитку педагогічних працівників (Наказ МОН №457 від 23.04.2021 р.)

Термін дії програми: з 2026 до 2029 рр. (програма оновлена).

**Рецензенти:**

**Кудря Катерина Миколаївна** – В.о. директора Вищого професійного училища №92 м. Северодонецьк

**Себко Дмитро Миколайович** – директор Первомайського індустріально-педагогічного фахового коледжу

# 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

## **Актуальність програми**

Програма курсів підвищення кваліфікації спрямована на комплексний розвиток професійних компетентностей майстрів виробничого навчання, викладачів спеціальних дисциплін, педагогів професійного навчання закладів професійної освіти, удосконалення їх здатності впроваджувати інноваційні педагогічні технології, ефективно організовувати освітній процес відповідно до вимог Державного освітнього стандарту.

Програму розроблено відповідно до законів України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145 – VIII зі змінами), «Про професійну освіту» від 21.08.2025 р. № 4574, Типової програми підвищення кваліфікації керівників і педагогічних працівників Центрів професійного розвитку педагогічних працівників (Наказ МОН №457 від 23.04.2021 р.), професійного стандарту «Педагог професійного навчання» (Наказ Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України 29.12.2022 року № 38 - ОД).

**Цільова група:** майстри виробничого навчання, викладачі спеціальних дисциплін, педагоги професійного навчання закладів професійної освіти напрямку «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»

**Обсяг (тривалість):** 1.0 кредитів ECTS (30 годин)

## **Особливості реалізації програми**

Реалізація програми здійснюється з урахуванням сучасних освітніх тенденцій, вимог Державних освітніх і професійних стандартів. Зміст програми орієнтований на формування та розвиток ключових і професійних компетентностей майстрів виробничого навчання, викладачів спеціальних дисциплін, педагогів професійного навчання закладів професійної освіти напрямку «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології». Програма має практико-орієнтований характер.

## **Форма (форми) підвищення кваліфікації:**

*Дистанційна* форма. Реалізується із застосуванням онлайн-ресурсів. Передбачає самостійну роботу слухачів, виконання практичних завдань, участь у вебінарах, онлайн-дискусіях, консультаціях.

*Змішана* форма. Поєднує очне навчання з дистанційною складовою, що дозволяє оптимально організувати освітній процес, забезпечити індивідуальний темп навчання та розширити можливості для практичного впровадження здобутих знань.

**Мета підвищення кваліфікації:** вдосконалення професійних компетентностей майстрів виробничого навчання, викладачів спеціальних дисциплін, педагогів професійного навчання закладів професійної освіти, необхідних для ефективної організації освітнього процесу в умовах

інноваційного освітнього простору відповідно до положень Державних освітніх і професійних стандартів.

### **Завдання підвищення кваліфікації:**

- Оновити та систематизувати знання слухачів щодо сучасних нормативно-правових засад організації освітнього процесу в закладах професійної освіти.
- Сприяти розвитку ключових і предметних компетентностей майстрів виробничого навчання, викладачів спеціальних дисциплін, педагогів професійного навчання закладів професійної освіти.
- Удосконалення методичної підготовки, ознайомлення з сучасними методами викладання виробничого навчання і предметів спеціального циклу, інноваційними педагогічними технологіями та особливостями їх упровадження в освітній процес.
- Розвинути здатність до проєктування сучасного уроку на засадах компетентнісного, діяльнісного та інтегрованого підходів.
- Удосконалити навички оцінювання та моніторингу навчальних досягнень здобувачів професійної освіти.
- Розширення знань про сучасні технології в галузі аграрного виробництва, переробки сільськогосподарської продукції та харчових технологій.
- Сприяти розвитку цифрової грамотності педагогів, ефективному використанню сучасних освітніх платформ і ресурсів у змішаному та дистанційному навчанні.
- Розвивати здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні потреби та проєктувати траєкторію власного професійного розвитку.

### **Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:**

1. *Професійно-педагогічна компетентність* (здатність проєктувати та реалізовувати освітній процес на засадах компетентнісного, діяльнісного й інтегрованого підходів; володіння сучасними педагогічними технологіями).
2. *Предметно-методична компетентність* (поглиблення знань зі змісту предмету викладання; застосування ефективних методів і прийомів організації освітнього процесу).
3. *Інформаційно-цифрова компетентність* (використання цифрових інструментів та онлайн-платформ в процесі організації освітнього процесу).
4. *Комунікативна та партнерська компетентність* (ефективна взаємодія зі здобувачами професійної освіти, колегами, стейкхолдерами).
5. *Інноваційна компетентність* (готовність до впровадження освітніх інновацій; здатність до професійної мобільності в умовах змін).
6. *Рефлексивна та самоосвітня компетентність* (здатність до професійної рефлексії; планування індивідуальної траєкторії професійного розвитку).

## **Очікувані результати підвищення кваліфікації:**

### **Знання:**

- нормативно-правових засад освітньої діяльності у ЗПО;
- сучасних тенденцій розвитку професійної освіти;
- сучасних вимог організації освітнього процесу;
- принципів компетентнісного навчання та діяльнісного підходу;
- сучасних підходів до індивідуалізації та диференціації навчання;
- можливостей використання цифрових інструментів і освітніх платформ у змішаному та дистанційному навчанні;
- основ педагогіки партнерства та ефективної комунікації з учнями, колегами та стейкхолдерами;
- засад професійної етики та рефлексії як інструменту професійного розвитку педагога.

### **Уміння:**

- проєктувати сучасний урок із використанням інноваційних педагогічних технологій;
- використовувати цифрові інструменти та освітні платформи під час організації освітнього процесу у ЗПО;
- адаптувати навчальні матеріали відповідно до індивідуальних освітніх потреб здобувачів професійної освіти;
- діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій;
- володіти основами професійної культури, вміти здійснювати ефективну комунікацію з усіма учасниками освітнього процесу;
- планувати власний професійний розвиток і здійснювати педагогічну рефлексію.

## **Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:**

Виконання слухачами практичних робіт із трьох модулів і підсумкового тесту. Прохідний бал – 70.

### **Розподіл балів за різними видами робіт**

| <b>№</b> | <b>Види роботи слухача</b>                                                                         | <b>Макс. бал</b> |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| 1.       | Складання робочої навчальної програми зі спеціальних дисциплін                                     | 20               |
| 2.       | Розробка за допомогою штучного інтелекту інфографіки або дидактичних матеріалів за будь-якою темою | 15               |
| 3        | Розробка інтерактивних навчальних матеріалів                                                       | 20               |
| 4        | Тайм-менеджмент педагога                                                                           | 15               |
| 5        | Підсумкове тестування                                                                              | 30               |
|          | <b>Разом</b>                                                                                       | <b>100</b>       |

**Документ про підвищення кваліфікації:** сертифікат про підвищення кваліфікації

## 2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 3 модулів та 11 взаємопов'язаних тем. Програмою передбачено виконання 4 практичних завдань. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 100 балів. Прохідний бал — 70. Учасники, які успішно пройшли навчання, виконали практичні завдання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 годин, з них: 16 годин — лекційні заняття, 4 години — практична робота, 8 годин — самостійна робота, 2 годин — контрольні заходи.

### Навчально-тематичний план

| Назва навчальних тем                                                                                                                                | Кількість годин |                   |                   |                   |        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------|-------------------|-------------------|--------|
|                                                                                                                                                     | Лекції          | Практичні заняття | Самостійна робота | Контрольні заходи | Усього |
| <b>Модуль 1. Нормативна база майстра виробничого навчання, викладача спеціальних дисциплін, педагога професійного навчання</b>                      |                 |                   |                   |                   |        |
| <b>Тема 1.1.</b> Аналіз Закону України «Про професійну освіту» (2025)                                                                               | 1               |                   |                   |                   | 1      |
| <b>Тема 1.2.</b> Аналіз Державного освітнього і професійного стандартів з професії «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів»                 | 1               |                   |                   |                   | 1      |
| <b>Тема 1.3.</b> Складання робочої навчальної програми зі спеціальних дисциплін                                                                     |                 | 2                 | 2                 |                   | 4      |
| <b>Разом за модулем</b>                                                                                                                             | 2               | 2                 | 2                 |                   | 6      |
| <b>Модуль 2. Формування у майстра виробничого навчання, викладача спеціальних дисциплін, педагога професійного навчання цифрової компетентності</b> |                 |                   |                   |                   |        |
| <b>Тема 2.1.</b> Цифрові освітні платформи та сервіси                                                                                               | 1               |                   |                   |                   | 1      |
| <b>Тема 2.2.</b> Цифрові технології у викладанні предметів спеціального циклу                                                                       | 2               | 1                 | 2                 |                   | 5      |

|                                                                                                                                                                       |    |   |   |   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|---|---|----|
| <b>Тема 2.3.</b> Створення цифрового навчального контенту                                                                                                             | 1  | 1 | 2 |   | 4  |
| <b>Разом за модулем</b>                                                                                                                                               | 4  | 2 | 4 |   | 10 |
| <b>Модуль 3. Методична підготовка педагогічних працівників закладів професійної освіти</b>                                                                            |    |   |   |   |    |
| <b>Тема 3.1.</b> Застосування сучасних освітніх технологій в освітньому процесі ЗПО                                                                                   | 4  |   |   |   | 4  |
| <b>Тема 3.2.</b> Діагностика ефективності освітньої діяльності. Умови об'єктивного оцінювання якості підготовки фахівців                                              | 1  |   |   |   | 1  |
| <b>Тема 3.3.</b> Тайм-менеджмент педагога                                                                                                                             | 1  |   | 2 |   | 3  |
| <b>Тема 3.4.</b> Сучасні виробничі технології та інноваційні рішення у галузі аграрного виробництва, переробки сільськогосподарської продукції та харчових технологій | 4  |   |   |   | 4  |
| <b>Разом за модулем</b>                                                                                                                                               | 10 |   | 2 |   | 12 |
| <b>Підсумкове тестування</b>                                                                                                                                          |    |   |   | 2 | 2  |
| <b>Усього</b>                                                                                                                                                         | 16 | 4 | 8 | 2 | 30 |

## ЗМІСТ ПРОГРАМИ

### **Модуль 1. Нормативна база майстра виробничого навчання, викладача спеціальних дисциплін, педагога професійного навчання**

#### **Тема 1.1. Аналіз Закону України «Про професійну освіту» (2025).**

Загальні положення. Порядок та умови здобуття професійної освіти, професійних кваліфікацій. Організація освітнього процесу. Учасники освітнього процесу. Організаційно-правовий статус закладу професійної освіти. Система забезпечення якості професійної освіти.

#### **Тема 1.2. Аналіз Державного освітнього і професійного стандартів з професії «Слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування» або «Кухар»**

*Державний освітній стандарт з професії «Слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування» або «Кухар».* Зміст освітнього стандарту. Види професійної підготовки. Загальні положення. Перелік та опис

ключових компетентностей за професією. Загальні компетентності (знання та вміння) за професією. Перелік і зміст результатів навчання. Орієнтовний перелік основних засобів навчання.

*Професійний стандарт з професії «Слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування» або «Кухар».* Мета діяльності за професією. Здобуття професійної кваліфікації та професійний розвиток. Опис трудових функцій. Розподіл трудових функцій та компетентностей за професійними кваліфікаціями.

## **Модуль 2. Формування у майстра виробничого навчання, викладача спеціальних дисциплін, педагога професійного навчання цифрової компетентності**

### **Тема 2.1. Цифрові освітні платформи та сервіси**

Використання хмарних сервісів. Організація дистанційного навчання. Цифрові інструменти комунікації. Інструменти: Google Workspace, інтерактивні дошки, онлайн-тести, ШІ-асистенти.

### **Тема 2.2. Цифрові технології у викладанні спеціальних дисциплін**

3D-моделювання у професійній освіті. Віртуальні лабораторії та симулятори. Інструменти: Tinkercad, SketchUp, Arduino-симулятори.

### **Тема 2.3. Створення цифрового навчального контенту**

Інтерактивні презентації. Створення відеоуроків. Інтерактивні навчальні матеріали. Інструменти Canva, Genially, LearningApps, Padlet

## **Модуль 3. Методична підготовка педагогічних працівників закладів професійної освіти**

### **Тема 3.1. Застосування сучасних освітніх технологій в освітньому процесі ЗПО**

Сучасні технології навчання у ЗПО, їх мета та завдання. Традиційні та інноваційні технології активізації навчання у ЗПО. Квест-технології. Технології формування творчих здібностей засобами ділових ігор, комп'ютерних технологій, проектних технологій. Технології розвивального навчання, інтерактивні та ігрові технології.

### **Тема 3.2. Діагностика ефективності освітньої діяльності. Умови об'єктивного оцінювання якості підготовки фахівців**

Загальні положення про діагностику навчального процесу. Основні функції контролю. Види і форми контролю. Система зворотного зв'язку. Загальні критерії оцінювання результатів навчання здобувачів професійної освіти відповідно до Державного стандарту професійної освіти.

### **Тема 3.3. Тайм-менеджмент педагога**

Принципи і методи тайм-менеджменту. Індивідуальний фонд часу і його структура. Критерії успішного управління часом. Хронометраж часу та алгоритм інвентаризації та аналіз використання часу. Аналіз часових витрат використанням карт і графіків. Принципи планування. Критерії пріоритетності.

### **Тема 3.4. Сучасні виробничі технології та інноваційні рішення у галузі аграрного виробництва, переробки сільськогосподарської продукції та харчових технологій**

Сучасний стан і тенденції розвитку аграрного виробництва та харчової промисловості. Інноваційні технології у сільськогосподарському виробництві. Сучасні технології переробки сільськогосподарської продукції. Новітні технології у виробництві харчових продуктів. Перспективи впровадження інноваційних технологій у підготовці фахівців професійної освіти.

## **Практичні роботи**

### **Тема 1.4. Складання робочої навчальної програми зі спеціальних дисциплін**

### **Тема 2.2. Цифрові технології у викладанні предметів спеціального циклу**

Розробити за допомогою ШІ інфографіку або дидактичні матеріали за будь-якою темою

### **Тема 2.3. Створення цифрового навчального контенту**

Розробка інтерактивних навчальних матеріалів

### **Тема 3.3. Тайм-менеджмент педагога**

Складання рамкового плану дня. Аналіз сильних і слабких сторін Вашого стилю роботи. Аналіз денних перешкод. Аналіз часових втрат. Аналіз Ваших поглиначів часу.

## **СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

### ***Нормативно-правові документи***

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 17.02.2026).
2. Про професійну освіту: Закон України від 21.08.2025 р. № 4574. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text>
3. Професійний стандарт «Педагог професійного навчання» (Наказ Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України 29.12.2022 року № 38 - ОД). URL: [https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/521-pedagog\\_profesijnogo\\_navcanna.pdf](https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/521-pedagog_profesijnogo_navcanna.pdf)

4. Державний стандарт професійно-технічної освіти з професії «Слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування» URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-osvitnogo-standartu-z-profesi-yi-slyusar-z-remontu-silskogospodarskih-mashin-ta-ustatkuvannya-ta-viznannya-takim-sho-vtrativ-chinnist-nakazu-ministerstva-osviti->
5. Державний освітній стандарт з професії «Кухар» URL: [https://osvita.ua/doc/files/news/859/85983/Standart-Kukhar\\_18\\_11.pdf](https://osvita.ua/doc/files/news/859/85983/Standart-Kukhar_18_11.pdf)
6. Професійний стандарт «Кухар». URL: [https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/744-ilovepdf\\_merged\\_8.pdf](https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/744-ilovepdf_merged_8.pdf)

### **Основна література**

7. Гельжинська Т. Я. Теорія та методика професійного навчання : навчальний посібник. Львів: Видавництво ПП «Новий Світ – 2000», 2024. 220 с.
8. Гельжинська Т. Я. Теорія та методика професійного навчання : практикум. Львів: Видавництво ПП «Новий Світ – 2000», 2024, 174 с.
9. Глушков О., Прусова Г. Побудова моделі ефективного впровадження інновацій в галузі тваринництва та переробки. *Scientific Journal of Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University Economics*. 2024. №. 1. С. 74-81.
10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2015. Видання третє. 351 с.
11. Дмитрієва Л. М. Психологічні механізми дивергентного мислення в підлітковому віці. *Психологія і суспільство*. 2021. № 3. С. 45–56.
12. Жигір В. І., Чернега О. А. Професійна педагогіка: Навчальний посібник. За ред. М.В. Вачевського. К. : Видавництво «Кондор», 2015. 336 с.
13. Зайченко І. В. Теорія і методика професійного навчання. К. : Ліра-К, 2024. 580 с.
14. Інноваційні методики і технології професійної освіти: практичний посібник для педагогічних працівників закладів професійної та фахової передвищої освіти / В. О. Радкевич, С. Г. Кравець, А. П. Онищенко, П. Г. Лузан, І. А. Мося, Т. М. Пащенко, О. А. Тітова, В. А. Кручек, О. О. Субіна, М. А. Пригодій, Л. А. Лупаренко, О. Л. Єршова, Д. О. Закатнов, Н. М. Ваніна; за ред. В. О. Радкевич, М. А. Пригодія. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2025. 160 с.
15. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. К. : НТУ, 2017. 172 с.
16. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод, посіб. авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. К.: А.П.Н.; 2009. 136 с.
17. Крамаренко Д. П., Гіренко Н. І., Новікова Н. В. Дослідження впливу типу обладнання та способів теплової обробки на технологічні показники якості продуктів тваринного походження у ресторанному господарстві. *Таврійський науковий вісник. Серія: Технічні науки*. 2024. № 4. С. 237–250. URL : <https://doi.org/10.32782/tnv-tech.2024.4.24>

18. Махмудов Х., Поліщук О. Інноваційні технології як основа сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності агропереробної промисловості України. *Вісник Полтавського державного аграрного університету. Серія «Економіка, управління та фінанси»*. 2024. №. 2. С. 67-73.

19. Мельник В. В. Інтеракція в освітньому процесі: технологія організації. Навчально-методичний посібник. К., 2014. 208 с.

20. Мішкулинець, О., Мельник, А. Ю. Дослідження психологічних механізмів навчання, мотивації учнів та факторів, що впливають на успішність освітнього процесу. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», «Психологія»)*. 2023, № 13 (31), С. 524–533. Цифрова бібліотека НАН України. URL: <https://surl.li/uwrpnev> (дата звернення: 18.02.2026).

21. Опис цифрової компетентності педагогічного працівника / Морзе Н. та ін. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2019. Вип. спецвип. С. 1–53. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeemu\\_2019\\_spetsvip\\_41](http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeemu_2019_spetsvip_41) (дата звернення: 04.11.2025).

22. Оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти аграрної, будівельної та машинобудівної галузей: практичний посібник / П. Г. Лузан, О. В. Лапа, Т. М. Пащенко, І. А. Мося, Н. М. Ваніна, О. Ю. Ямковий, А. А. Каленський; за ред. П. Г. Лузана. Київ: ІПО НАПН України, 2022. 236 с.

23. Паламар С. П. Компетентнісний підхід як методологічний орієнтир модернізації сучасної освіти. *Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання*. 2018. № 1/2 (20/21). С. 267–278.

24. Панасенко І. В. Дистанційне навчання в Україні : аналіз загроз і викликів. *Бізнес Інформ*. 2021. № 6. С. 78–83.

25. Педагогічні технології: теорія та практика / За ред. М. В. Гриньової. Полтава, 2014.

26. Поясок Т. Б. Інтерактивний навчальний посібник «Сучасні технології освітнього процесу»: навчальний посібник / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна, О. В. Костенко. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2020. 224 с.

27. Прокопів Л. Інформаційні технології навчання: навчально-методичний посібник / Л. Прокопів. – Івано-Франківськ, 2014. 160 с.

28. Розвиток критичного та креативного мислення : методичні рекомендації. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nush/metodichni-rekomendaciyi> (дата звернення: 17.02.2026).

29. Самілик Т. М., Прядко А. О., Парафейник В. О. Інноваційна діяльність аграрного підприємства: теорія та практика. *Ефективна економіка*. 2024. № 10. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/12100>.

30. Теоретичні та методичні основи професійної освіти : навч.-метод. посібн. до практичних та самостійних робіт студентів. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2025. 124 с.

31. Цифрові технології в освіті : сучасний досвід, проблеми та перспективи : монографія / Васильєва Т. А. та ін. ; за заг. ред. д-рки екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, д-ра екон. наук, проф. Ю. М. Петрушенка. Суми : Сумський державний університет, 2022. 150 с.